Lietas Nr. A420339313
Lietas arhīva Nr. A42-00739-14/23

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2014.gada 25.februārī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:

tiesnese Rudīte Migla,

piedaloties pieteicējai /pers. C/ un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras pārstāvei /pers D./,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. C/ pieteikuma par pienākuma uzlikšanu Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai izdot labvēlīgu administratīvo aktu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (turpmāk – VSAA vai atbildētāja) Pierīgas reģionālās nodaļas 2012.gada 17.decembra lēmumu Nr.2/3107090 (turpmāk – Sākotnējais lēmums) /pers. C/ (turpmāk arī – pieteicēja) atteikts piešķirt vecuma pensiju uz atvieglotiem noteikumiem, jo persona nav aprūpējusi līdz astoņu gadu vecuma sasniegšanai bērnu invalīdu, kā arī Veselības darbaspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas (turpmāk – VDEĀVK) sniegtā atzinumā nav datu par [bērna] invaliditātes pazīmēm līdz astoņu gadu vecumam.

Nepiekrītot Sākotnējam lēmumam, pieteicēja to apstrīdēja.

Ar VSAA direktores 2013.gada 31.janvāra lēmumu Nr.11-8/1268 (turpmāk – Lēmums) Sākotnējais lēmums atstāts negrozīts

[2] Nepiekrītot Lēmumam, pieteicēja 2013.gada 28.februārī vērsās Administratīvajā rajona tiesā, norādot, ka viņai ir atteikta pensija uz atvieglotiem noteikumiem prettiesiski, jo VSAA nepareizi piemēro likuma „Par valsts pensijām" 11.panta ceturto daļu, uzskatot, ka pieteicēja nav aprūpējusi bērnu invalīdu. Pieteikumā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[2.1] VDEĀVK 2012.gada 21.augusta lēmumā, ar kuru pieteicējas dēls /pers. G/ atzīts par trešās grupas invalīdu, norāda, ka invaliditātes cēlonis radies jau no bērnības.

[2.2] Ne pieteicējas vai viņas dēla vainas dēļ /pers. G/ jau no bērnības netika uzstādīta pareiza diagnoze, jo tajā laikā Latvijā neveica analīzes, kas spētu noteikt pieteicējas dēla slimības cēloņus un dotu iespēju saņemt pareizu ārstēšanu un noteikt invaliditāti. Tikai 2006.gadā, veicot analīzes Beļģijā, tika konstatēts, ka bērnam ir celiakija, kas viņam ir jau no dzimšanas un kuras gadījumā jāievēro speciāla bezglutēna diēta. Tā kā, jau mazam esot, dēlam šī slimība netika laikus atklāta un netika nozīmēta atbilstoša diēta, dēls smagā formā slimoja ar dermatītu, bija atpalicība attīstībā, jo vēlu sāka runāt.

[2.3] Labklājības ministrija 1999.gada 27.decembrī tika izdevusi rīkojumu Nr.424 „Par medicīniskajām indikācijām invaliditātes noteikšanai bērniem līdz 16 gadu vecumam", saskaņā ar kura 2.1.punktu invaliditāti bērniem līdz 16 gadu vecumam nosaka ārstējošais ārsts, noformējot medicīnisko atzinumu (veidlapa Nr.325/u-99). Šī rīkojuma pielikumā tika pievienots slimību un pataloģisko stāvokļu saraksts, kas paredz invaliditātes noteikšanu bērniem līdz 16 gadu vecumam. Šajā sarakstā septītajā sadaļā – ģenētiskās slimības – 7.1.punktā minēts pārmantotais malabsorbcijas sindroms – celiakija. Ņemot vērā, ka celiakija ir ģenētiska saslimšana, tad pieteicējas dēlam tā bija jau no dzimšanas un ārstējošam ārstam vajadzēja laikus to konstatēt un noteikt /pers. G/ atbilstošu ārstēšanu un noformēt invaliditāti.

[2.4] VDEĀVK ārsts eksperts nenoliedz, ka celiakija ir indikācija invaliditātes noteikšanai, taču norāda, ka tikai no diagnozes noteikšanas brīža. Apstāklis, ka /pers. G/ diagnoze – celiakija – tika uzstādīta tikai 2006.gadā, nav pieteicējas vaina, jo diagnozi uzstāda ārstējošais ārsts. Tas, ka tajā laikā Latvijā nebija iespējams diagnosticēt šo ģenētisko slimību, nenozīmē, ka /pers. G/

neslimoja ar to no dzimšanas un nebija atzīstams par invalīdu jau laikā līdz 8 gadu vecuma sasniegšanai. Nepamatots ir VSAA arguments par to, ka /pers. G/ nebija kritēriju invaliditātes noteikšanai līdz 8 gadu vecumam, jo faktiski šādi kritēriji pastāvēja – bērns jau no dzimšanas slimoja ar celiakiju. Pieteicēja kā /pers. G/ māte ir aprūpējusi un audzinājusi dēlu visu šo laiku.

[3] 2013.gada 24.aprīlī tiesā saņemti VSAA paskaidrojumi, kuros atbildētāja pieteikumu neatzīst, pamatojoties uz turpmāk norādītajiem argumentiem.

[3.1] Vecuma pensija ar atvieglotiem noteikumiem tiek piešķirta saskaņā ar likumu "Par valsts pensijām", kas ir spēkā no 1996.gada 1.janvāra. Izskatot jautājumu par pieteicējas tiesībām uz vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem no 2012.gada 22.aprīļa, t.i., uz pensijas pieprasīšanas brīdi, jāpiemēro likuma „Par valsts pensijām" 11.panta ceturtās daļas redakcija, kas bija spēkā līdz 2012.gada 17.jūlijam un kas paredz, ka personai, kuras apdrošināšanas stāžs nav mazāks par 30 gadiem un kura aprūpējusi līdz astoņu gadu vecuma sasniegšanai bērnu invalīdu, ir tiesības pieprasīt vecuma pensiju piecus gadus pirms šā panta pirmajā daļā noteiktā vecuma sasniegšanas, t.i., 57 gadu vecumā.

[3.2] Pieteicēja ir dzimusi 1953.gada 1.aprīlī, tātad 2011.gada 9.oktobrī sasniegusi 58 gadu vecumu, un kopējais apdrošināšanas stāžs lēmuma pieņemšanas brīdī ir lielāks par 30 gadiem.

[3.3] Laikā no 1990.gada 17.septembra līdz 1999.gada 27.decembrim invaliditāti bērniem noteica saskaņā ar LR Veselības aizsardzības ministrijas 1990.gada 17.septembra pavēli Nr.214 „Par palīdzību bērniem invalīdiem" (turpmāk – Kārtība Nr.214). Kārtības Nr.214 A sadaļas VII daļas „Ģenētiskās slimības" 5.apakšpunkts noteica, ka celiakija ir indikācija invaliditātes noteikšanai bērnam kopš diagnozes uzstādīšanas brīža.

[3.4] Cēlonis „invaliditāte no bērnības" nesniedz pietiekamu informāciju par to, kādā vecumā invaliditāte ir iegūta. Šāds cēlonis var būt norādīts arī tad, ja invaliditāte iegūta jau pirmajā dzīves gadā, gan arī tad, ja tā radusies tikai 10 gadu vecumā *(sk. Administratīvās rajona tiesas 2010.gada 6.augusta lēmumu lietā Nr.A420645010).*VDEĀVK līdzīgā lietā paskaidroja, ka invaliditātes cēlonim „no bērnības" nebija nekāda sakara ar invaliditāti bērnam līdz 16 gadiem. Bija viens noteikums: ja bērnam 18 vai 16 gadu vecumā pirmo reizi noteica invaliditātes grupu ar noteiktu diagnozi un ja šī slimība viņam jau bija konstatēta līdz 16 gadu vecumam, tad automātiski kā invaliditātes cēlonis tika noteikta „invaliditāte no bērnības", kaut arī bērnam nekad netika noteikta invaliditāte *(sk. Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 4.aprīļa spriedumu lietā Nr. A420435412).*

[3.5] Administratīvā apgabaltiesa 2011.gada 16.novembra lēmuma lietā Nr.A420604210 12.punktā norādījusi, ka no likuma „Par valsts pensijām" 11.panta ceturtajā daļā noteiktās prasības par bērna aprūpi līdz astoņu gadu vecumam secināms, ka īpašās grūtības bērna aprūpē, sakarā ar kurām pensija piešķirama pirms vispārējā termiņa, vērtējamas tieši attiecībā uz periodu, līdz bērns sasniedz astoņu gadu vecumu. Apgabaltiesa norāda, ka invaliditāte „no bērnības" attiecas uz invaliditātes cēloni, nevis invaliditātes noteikšanas laiku. Apgabaltiesas ieskatā normā ietvertais nosacījums par personām, kuras aprūpējušas līdz astoņu gadu vecuma sasniegšanai piecus vai vairāk bērnus vai bērnu invalīdu tieši paredz, ka personai jāaprūpē līdz astoņu gadu vecuma sasniegšanai bērnu invalīdu. Proti, bērns, kas tiek aprūpēts līdz minētajam vecumam, ir invalīds (attiecīgi – arī līdz normā minētajam vecumam), faktiski par tādu ir atzīstams (minētais nosacījums nav saistīts ar formālo invaliditātes noteikšanas dienu) *(sk. Administratīvās apgabaltiesas 2012.gada 6.marta sprieduma lietā Nr.A420546710 11.punktu).*

[3.6] Izdodot administratīvo aktu, VSAA jāievēro Administratīvā procesa likuma 7.punktā noteiktais, ka iestādes rīcībai jāatbilst tiesību normām un jādarbojas normatīvajos aktos noteikto pilnvaru ietvaros, t.i., personai ir tiesības uz vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem tikai tad, ja ir pierādīts, ka personas bērns atzīts par invalīdu līdz 8 gadu vecuma sasniegšanai.

[3.7] LR Veselības aizsardzības ministrijas 1990.gada 17.septembra pavēle Nr.214 „Par palīdzību bērniem invalīdiem" paredzēja ārstiem un speciālistiem izsniegt medicīnisko slēdzienu bērniem invalidiem atbilstoši ar pavēli apstiprinātājām slimību sarakstam. Tādējādi, ja šāds medicīniskais slēdziens varētu būt izsniegts pieteicējas dēlam laikā, līdz viņš bija sasniedzis 8 gadu vecumu, tas būtu uzskatāms par apliecinājumu tam, ka pieteicēja ir aprūpējusi bērnu invalīdu līdz 8 gadu vecumam. Ne vienmēr bērna veselības stāvoklis jau līdz 8 gadu vecuma sasniegšanai atbilda kritērijiem, kas deva tiesības uz invaliditātes noteikšanu. Līdz ar to, pamatojoties uz likuma „Par valsts pensijām" 11.panta ceturtajā daļā noteikto: ja personas iesniegtie dokumenti neapliecina, ka bērns atzīts par invalīdu minētajā pantā norādītajā periodā (t.i., līdz 8 gadu vecuma sasniegšanai), tad VSAA nav pamata piešķirt vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem. VSAA nevar izvērtēt, vai pieteicējas iesniegtajos dokumentos ietvertā medicīniskā informācija apstiprina faktu, ka bērna veselības stāvoklis jau pirms astoņu gadu vecuma sasniegšanas bija atbilstošs invalīda statusa noteikšanas kritērijiem, bet dažādu iemeslu dēļ (t.sk. arī bērna vecākiem atsakoties no invaliditātes piešķiršanas) šis statuss tajā laikā netika noteikts.

[3.8] VSAA norāda, ka līdzīgā lietā Administratīvā apgabaltiesa atzinusi, ka, likumā „Par valsts pensijām" nav precizēts, kas minētajā normā saprotams ar vārdiem „bērnu invalīdu". Legāldefinīcija terminam „persona ar invaliditāti" ietverta Invaliditātes likumā. Invaliditātes likuma 1.panta 8.punktā noteikts, ka persona ar invaliditāti ir persona, kurai šajā likumā paredzētajā kārtībā ir noteikta invaliditāte. Minētā likuma 5.panta otrajā daļā noteikts, ka invaliditātes un darbspēju zaudējuma noteikšanas kritērijus, termiņus un kārtību reglamentē Ministru kabinets. No Ministru kabineta 2010.gada 28.decembra noteikumu Nr.1209 „Noteikumi par prognozējamas invaliditātes, invaliditātes un darbspēju zaudējuma noteikšanas kritērijiem, termiņiem un kārtību" 7.2.punkta izriet, ka lēmumu par invaliditātes noteikšanu pieņem Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu komisijas amatpersona.

No minētā secināms, ka normatīvajos aktos noteikta īpaša kārtība, kādā personai nosaka invaliditāti, un tā neparedz, ka invaliditātes esamība varētu tikt pierādīta vai atzīta kādā citā veidā *(sk. Administratīvās apgabaltiesas 2011.gada 1.jūlija lēmuma 9.punktu lietā Nr.A420748310).*

[3.9] Saskaņā ar likuma „Par invalīdu medicīnisko un sociālo aizsardzību" 10.panta otro daļu invaliditātes ekspertīzi veic vispārējā un speciāla profila veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu komisijas Ministru kabineta noteiktajā kārtībā. VSAA nodaļa lūdza VDEĀVK sniegt atzinumu, vai pieteicējas dēla /pers. G/ veselības stāvoklis jau līdz astoņu gadu vecuma sasniegšanai atbilda kritērijiem, kas

deva tiesības noteikt bērnam invaliditāti līdz 8 gadu vecuma sasniegšanai.

Sniedzot atbildi uz pieprasījumu, VDEĀVK izvērtēja VSAA nosūtīto un Valsts komisijas arhīvā esošo medicīnisko dokumentāciju par pieteicējas dēla saslimšanas gaitu, kā arī attiecīgā laika perioda invaliditāti reglamentējošos normatīvos aktus bērniem, un 2012.gada 14.novembrī sniedza atzinumu par /pers. G/ veselības stāvokļa atbilstību invaliditātei līdz astoņu gadu vecumam, kurā norādīts, ka Kārtības Nr.214 A sadaļas VII daļā „Ģenētiskās slimības" 5.apakšpunkts noteic, ka celiakija ir indikācija invaliditātes noteikšanai bērnam kopš diagnozes uzstādīšanas brīža, kā arī norāda, ka saskaņā ar medicīniskajiem dokumentiem /pers. G/ celiakijas diagnoze noteikta pēc 8 gadu vecuma sasniegšanas. Saskaņā ar iepriekš minēto VDEĀVK ārsts eksperts ir secinājis, ka /pers. G/ nav kritēriju invaliditātes noteikšanai līdz astoņu gadu vecuma sasniegšanai.

[3.10] Ņemot vērā to, ka pieteicējas dēlam /pers. G/ invaliditāte noteikta pēc astoņu gadu vecuma sasniegšanas un saskaņā ar VDEĀVK sniegto atzinumu noteikt invaliditāti līdz astoņu gadu vecuma sasniegšanai nebija pamata, tad nav izpildījies nosacījums, ka pieteicēja ir aprūpējusi bērnu invalīdu līdz astoņu gadu vecumam. Līdz ar to atbilstoši normas redakcijai, kas bija spēkā brīdī, kad pieteicēja pieprasīja pensiju, ja nav pierādīts, ka pieteicēja audzinājusi bērnu invalīdu līdz 8 gadu vecumam, viņai nav tiesību uz vecuma pensiju saskaņā ar likuma „Par valsts pensijām" 11.panta ceturto daļu.

[4] Tiesas sēdē pieteicēja pieteikumu uzturēja, pamatojoties uz pieteikumā minētajiem argumentiem.

[5] Tiesas sēdē atbildētājas pārstāve pieteikumu neatzina, pamatojoties uz Lēmumā un paskaidrojumos norādīto.

Motīvu daļa

[6] Izvērtējusi lietas materiālus un uzklausījusi procesa dalībniekus, tiesa secina, ka pieteikums ir noraidāms.

[7] Saskaņā ar likuma „Par valsts pensijām" (redakcijā, kas spēkā pensijas pieprasīšanas dienā – 2011.gada 9.oktobrī) 11.panta pirmo daļu tiesības uz vecuma pensiju ir sievietēm un vīriešiem, kuri sasnieguši 62 gadu vecumu un kuru apdrošināšanas stāžs nav mazāks par 10 gadiem. Savukārt šī panta ceturtā daļa noteic, ka personām, kuru apdrošināšanas stāžs nav mazāks par 30 gadiem un kuras aprūpējušas līdz astoņu gadu vecuma sasniegšanai bērnu invalīdu, ir tiesības pieprasīt vecuma pensiju piecus gadus pirms šā panta pirmajā daļā noteiktā vecuma sasniegšanas (..).

Tātad, lai atzītu, ka personai ir tiesības uz vecuma pensiju, pamatojoties uz likuma „Par valsts vecuma pensijām" 11.panta ceturto daļu, jākonstatē, ka:

1) persona ir sasniegusi 57 gadu vecumu;

2) personai apdrošināšanas stāžs nav mazāks par 30 gadiem;

3) persona aprūpējusi līdz astoņu gadu vecuma sasniegšanai bērnu invalīdu.

Tiesa konstatē, ka pieteicēja ir lūgusi VSAA piešķirt vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem no 2011.gada 9.oktobra *(lietas 20.lapa)*, atsaucoties uz VDEĀVK 2012.gada 21.augusta lēmumu, ka /pers. G/, dzimušam/datums/, ir noteikta trešās grupas invaliditāte, kā invaliditātes cēloni norādot invaliditāti no bērnības *(lietas 21.lapa)*.

Atbildētāja pensiju ir atteikusi piešķirt, jo nav iesniegts dokuments, kas apliecina, ka bērns bija atzīts par invalīdu līdz 8 gadu vecuma sasniegšanai *(lietas 32.lapa)*.

Lietā nav strīda par to, ka pieteicēja ir sasniegusi 57 gadu vecumu un ka viņas apdrošināšanas stāžs nav mazāks par 30 gadiem. Lietā ir strīds par to, vai pieteicēja ir aprūpējusi bērnu invalīdu līdz astoņu gadu vecuma sasniegšanai.

[8] Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments (turpmāk – Augstākā tiesa) 2013.gada 7.maija spriedumā lietā Nr.SKA-307/2013 ir norādījis, ka līdz 1996.gadam likuma „Par valsts pensijām" 10.panta pirmā daļa noteica, ka sievietēm, kurām ir pieci un vairāk bērni, kā arī mātēm, kuru bērni ir invalīdi kopš bērnības, ir tiesības uz vecuma pensiju, sasniedzot 50 gadu vecumu, ja viņu darba stāžs nav mazāks par 20 gadiem un ja viņas bērnus ir izaudzinājušas līdz 8 gadu vecumam. Minētais noteikums tika pārņemts no PSRS pensiju kārtības, ievērojot, ka padomju laikā skolas vecuma bērni (tas ir 7–8 gadus veci bērni), kuri bija ar invaliditāti – fizisku, garīgu, intelektuālu –, tika sūtīti uz speciālām ārstu komisijām un ievietoti dažādās speciālajās iestādēs – vājdzirdīgo skolā, vājredzīgo skolā, internātpalīgskolā, speciālā skolā bērniem ar fizisku invaliditāti, skolā bērniem ar sirds slimībām, astmātiķiem u.c.

Tālāk šāds regulējums tika pārņemts likuma „Par valsts pensijām" 11.panta ceturtajā daļā (*sk. likuma pārejas noteikumu 10.punktu*). Tā noteica, ka personai, kuras apdrošināšanas stāžs nav mazāks par 30 gadiem un kura ir aprūpējusi piecus vai vairāk bērnus vai bērnu invalīdu, ir tiesības pieprasīt vecuma pensiju piecus gadus pirms šā panta pirmajā daļā noteiktā vecuma sasniegšanas. Šādā gadījumā visiem bērniem jābūt sasniegušiem vismaz astoņu gadu vecumu.

2008.gada 11.jūnijā Saeimas Sociālo un darba lietu komisija iesniedza likumprojektu, kurā piedāvāja redakcionāli precizēt, ka mātei un tēvam, kuru apdrošināšanas stāžs nav mazāks par 30 gadiem un kuri aprūpējuši līdz astoņu gadu vecuma sasniegšanai piecus vai vairāk bērnus vai bērnu invalīdu, ir tiesības pieprasīt vecuma pensiju piecus gadus pirms šā panta pirmajā daļā noteiktā vecuma sasniegšanas. Šāds priekšlikums arī tika pieņemts likuma formā.

Ar 2012.gada 14.jūnija likumu likuma „Par valsts pensijām" 11.panta ceturtā daļa ir grozīta un paredz, ka tiesības uz vecuma pensiju piecus gadus pirms šā panta pirmajā daļā noteiktā vecuma sasniegšanas, ja apdrošināšanas stāžs nav mazāks par 25 gadiem, ir bērna vecākam vai aizbildnim, kurš laika periodā, līdz bērns sasniedzis 18 gadu vecumu, ne mazāk kā astoņus gadus ir aprūpējis piecus vai vairāk bērnus vai bērnu, kurš normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā vismaz astoņus gadus ir bijis atzīts par bērnu ar invaliditāti.

Grozījumu anotācijas 4.11.apakšpunktā norādīts, ka „*juridiskās skaidrības nodrošināšanai likumprojekts paredz precizēt likuma 11.panta ceturto daļu, precīzāk nosakot peronu loku, kurām ir tiesības pieprasīt vecuma pensiju no agrāka vecuma (t.i., bērna vecākiem vai aizbildnim), kā arī nosakot minimālo bērnu aprūpes laiku, proti, iepriekš minētajai personai vismaz 8 gadus līdz bērna 18 gadu vecuma sasniegšanai ir jābūt aprūpējušai 5 vai vairāk bērnus vai bērnu, kurš normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā šajā laikā vismaz 8 gadus ir bijis atzīts par bērnu ar invaliditāti)*" (*sk. 11.Saeimas likumprojektu Nr.237/Lp11*). Taču, kā norāda Saeimas Sociālo un darba lietu komisijas priekšsēdētāja vēstulē Augstākajai tiesai, faktiski likumdevējs ieviesa citu nosacījumu priekšlaicīgas vecuma pensijas saņemšanai – bērna vecums tiek aizstāts ar bērna aprūpes ilgumu.

[9] Bērna invalīda aprūpe pastāvīgi nodrošina vecākiem paaugstinātu psiholoģisko slodzi, ierobežo darba un socializācijas iespējas, tādēļ normas mērķis ir atlīdzināt vecākiem (aizbildņiem) par pavadīto laiku, rūpēm, pienākumiem, uzmanību un emocionālo slodzi, kas veltīta bērna invalīda audzināšanai un aprūpei, dodot iespēju priekšlaicīgi pensionēties. Līdz 2012.gada 14.jūnija likuma pieņemšanai likumdevējs ņēma vērā palielinātu priekšlaicīgas novecošanās iespēju tiem vecākiem, kuru bērni kļuvuši par invalīdiem ļoti agrā vecumā un kuri papildu rūpes izrādījuši vismaz līdz laikam, kad bērns sasniedzis astoņu gadu vecumu (kļuvis patstāvīgāks, sācis skolas gaitas). Savukārt pēc 2012.gada 14.jūnija likuma pieņemšanas likumdevējs mainīja savu nostāju, jo, tā kā valsts tagad vēlas veicināt bērnu invalīdu audzināšanu primāri ģimenē, tad norma paredz novērtēt arī tās pūles, kuras vecāks velta bērna invalīda kopšanai gan bērna agrīnā bērnībā, gan arī vēlāk.

Apkopojot argumentus, kas iegūti ar dažādām tiesību normu interpretācijas metodēm, Augstākā tiesa secina, ka normā ar astoņu gadu termiņu domāts bērna invalīda vecums. Savukārt pēc 2012.gada 14.jūnija likuma pieņemšanas ar astoņu gadu termiņu saprotams bērna aprūpes laiks *(sk. Augstākās tiesas 2013.gada 7.maija sprieduma lietā SKA-307/2013 7.-11.punktu)*.

[10] /pers. G/, dzimuša/datums/, veselības stāvokļa atbilstību invaliditātei līdz 8 gadu vecuma sasniegšanai lietā atzinumu ir sniegusi VDEĀVK ārste eksperte A.I.Mežule, konstatējot, ka ģimenes ārste /pers. K//pers. G/ diagnozi „Celiakija" ir noteikusi 2006.gada martā (11 gadu vecumā).

Celiakija ir ģenētiska imunoloģiska tievo zarnu slimība, kuru izraisa graudu olbaltumviela – glutēns. Celiakijas slimniekiem glutēns izraisa tievo zarnu gļotādas bojājumu, līdz ar to tiek traucēta olbaltumvielu, ogļhidrātu, tauku, vitamīnu, minerālvielu uzsūkšanās no zarnu trakta (malabsorbcija un malnutricija), līdz ar to parādās slimības simptomi. Ja pacients stingri ievēro aglutēna dietu, slimības simptomu nav.

Laika posmā no 1990.gada 17.septembra invaliditāti bērniem noteica saskaņā ar Latvijas Republikas Veselības aizsardzības ministrijas 1990.gada 17.septembra pavēli Nr.214 „Slimības un patoloģiskie stāvokļi, kas dod tiesības saņemt pabalstu, ja nepieciešams, līdz 16 gadu vecumam, bērniem invalīdiem kopš bērnības".

Minētās pavēles A sadaļas VII daļā „Ģenētiskās slimības" 5.apakšpunkts noteic, ka celiakija ir indikācija invaliditātes noteikšanai bērnam kopš diagnozes uzstādīšanas brīža.

Izvērtējamos /pers. G/ medicīniskajos dokumentos celiakijas diagnoze noteikta pēc 8 gadu vecuma. /pers. G/ nav kritēriju invaliditātes noteikšanai līdz 8.gadu vecumam *(lietas 38.lapa)*.

[11] /pers. G/ ir dzimis/datums/. Ģimenes ārste /pers. K//pers. G/ diagnozi „Celiakija" ir noteikusi 2006.gada martā – 11 gadu vecumā. Tātad neizpildās nosacījums, ka bērns invalīds būtu kopts līdz astoņu gadu vecumam.

Savukārt, pārbaudot nosacījumus pēc 2012.gada 14.jūnija likuma pieņemšanas, nav arī konstatējams astoņu gadu termiņš bērna kopšanā, jo 18 gadu vecumu /pers. G/ ir sasniedzis/datums/– 6 gadus un trīs mēnešus pēc invaliditātes noteikšanas.

Attiecībā uz pieteicējas norādi, ka diagnoze tika uzstādīta novēloti – tikai 2006.gadā – un bērns jau no dzimšanas slimojis ar celiakiju, tiesa norāda, ka no Latvijas Republikas likumiem, kas regulējuši un regulē invaliditātes jautājumus no 1993.gada 1.janvāra (*1992.gada 29.septembra likums „Par invalīdu medicīnisko un sociālo aizsardzību" un to nomainošais 2010.gada 20.maija Invaliditātes likums*), izriet, ka persona ar invaliditāti (invalīds) ir persona, kurai likumā paredzētajā kārtībā *ir noteikta* invaliditāte. Kritērijus, tostarp medicīniskās indikācijas invaliditātes noteikšanai, noteic tiesību normas. Pilnvarotajām ārstniecības personām likumā noteiktajā kārtībā minētie kritēriji ir jākonstatē un jāpieņem lēmums par invaliditātes noteikšanu. No tiesiskā regulējuma izriet, ka ne katra slimība, trauma vai iedzimts defekts ir pamats invaliditātes noteikšanai *(sk. arī Augstākās tiesas 2014.gada 30.janvāra sprieduma lietā Nr.SKA-57/2014 5.punktu)*.

Tātad tikai no brīža, kad noteiktajā kārtībā ir konstatēti invaliditātes kritēriji, personu var atzīt par invalīdu.

[12] Ņemot vērā minēto, tiesa nekonstatē nosacījumus labvēlīga administratīvā akta izdošanai – vecuma pensijas piešķiršanai uz atvieglotiem noteikumiem kā personai, kura ir aprūpējusi līdz astoņu gadu vecuma sasniegšanai bērnu invalīdu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251. un 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. C/ pieteikumu par pienākuma uzlikšanu Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai izdot labvēlīgu administratīvo aktu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese R.Migla